

Mavzu: QVP dagi fuqorolarni ro'yxatga olish va qo'shimcha xizmatlarni xisoblash.

Reja:

I. Kirish.

II. Asosiy qism.

1. Ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasi.
2. Access dasturini ishga tushurish.
3. Konstruktor yordamida jadvallar hosil qilish.
4. Jadvalga ma'lumot kiritish.
5. Konstruktor yordamida so'rovlar hosil qilish
6. Master yordamida so'rovlar hosil qilish
7. Master yordamida formalar hosil qilish
8. Avtoforma yordamida so'rovlar hosil qilish
9. Dasturni ishlatish.
10. Qidiruv xosil qilish.

III. Xulosa.

IV. Adabiyotlar.

V. Mundarija.

Namangan Davlat Universiteti Fizika-matematika fakulteti

Amaliy matematika va AT kafedresi, amaliy matematika va informatika yo'nalishi talaba
sining «Berilganlar bazasini boshqarish sistemasi» fanidan kurs ishi himoyasi yuzasidan

BAYONNOMA № _____

«___» - _____ 2016 y.

Namangan shahri

Guruh _____

Talabaning ismi sharifi _____

Kurs ishi mavzusi _____

Talabaning ilmiy raxbari _____

1. HIMOYAGACHA KURS ISHINING BAHOLANISHI

Kurs ishiga qo'yilgan ball _____ ilmiy raxbar imzosi _____

HIMOYA YUZASIDA N SO'RALGAN SAVOLLAR

HIMOYA HAY'ATINING XULOSASI

Hay'at raisi _____ ball _____ baho _____ imzo _____

Hay'at a'zosi _____ ball _____ baho _____ imzo _____

Hay'at a'zosi _____ ball _____ baho _____ imzo _____

TALABANING YAKUNIY BAHOSI

Himoyagacha to'plagan ballari _____

Himoyada to'plagan ballari _____

Umumiy yig'indi ballar _____

Ilox : Eng yuqori ball 100 ball. Shundan _____ ball matn uchun raxbar tomonidan qo'yiladi.

Qolgan _____ ball esa 3 kishidan iborat hay'at a'zolarining har biri tomonidan _____ ballgacha
qo'yiladi.

KIRISH

Ma'lumki, informatika fani ma'lumotlar (axborotlar) ustida ish olib boradi, ya'ni bir ma'lumotdan (ma'lumotlardan) boshqa bir ma'lumotni (ma'lumotlarni) hosil qiladi. Masalan, ixtiyoriy programmalashtirish tillari yordamida boshlang'ich ma'lumot asosida yangi ma'lumotlarni hosil qilishni ko'rgansiz. Kvadrat tenglama koefitsiyentlari a , b , c berilgan deb, yangi ma'lumotlar: kvadrat tenglamaning ildizlari X_1 va X_2 larni hosil qilishni har birimiz o'rta maktabdan bilamiz.

Zamonaviy kompyuterlardan foydalangan holda yangi axborot texnologiyalari asosida ma'lumotlarni qayta ishlash bilan akademik litsey va kasb-hunar kollejlari o'quvchilari, shuningdek, institut va universitet talabalari keng shug'ullanmoqdalar. Hozirgi kunda kompyuterdan foydalanuvchi har bir kishi WORD matn muharriri yordamida matnlarni qayta ishlashni, ya'ni kerakli ko'rinishda formatlashni, chop etishni va bir qancha nusxa olishni qiynalmasdan amalga oshiradi. Hisoblashlar bilan bogliq masalalarni EXCELda, taqdimot jarayonlarini PowerPointda amalga oshirish ko'pchilikka ma'lum. Xuddi shuningdek, internet sahifalariga ma'lumotlarni kiritish uchun HTML tilidan yoki FrontPage programmasidan foydalanish kerakligini bilasiz.

Kompyuter bilan bogliq va kompyuter yordamida juda tez amalga oshirish mumkin bo'lgan shunday masalalar turkumi mavjudki, ular bilan har kuni va har qadamda ro'baro bo'lasiz. Bunday masalalar turkumi ma'lumotlar bazasi deb ataladi. Ma'lumotlar bazasini loyihalash, hosil qilish, ma'lum bir sistemaga keltirish, ma'lumotlarni to'plash, tashkil etilgan bazadan kerakli ma'lumotlarni qidirib topish va h.k. masalalar bilan shug'ullanuvchi programmaga ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasi deb ataladi. Windows muhitida ishlovchi shunday programmalardan biri Accessdir. Hozirgi kunda Access ning juda ko'p ko'rinishlari (versiyalari) mavjud. Masalan, Access 2.0, Windows 95 uchun Access, Access 2000 Access 2010 Access 2013 va b.q. Bu programmlar zamonaviy kompyuterlarning paydo bo'lishi va zamonaviy operatsion sistemalarning yaratilishi bilan bogliq bo'lib, ular bir-birini to'ldirib boradi. Programmalarning

har biri oldingisining imkoniyatlarini qay-tarish bilan birga, yangi imkoniyatlarga ham ega. Lekin bu programmalarining qaysi birini o'rganishingizdan qat'i nazar, ularning asosi bir xildir.

Access paydo bo'lmasidan oldin ham ma'lumotlar bazasi bilan ishlovchi bir qator programmalari mavjud bo'lgan. Hozirgi kunda Access kabi keng qo'llanilayotgan juda mukammal ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemalari mavjud bo'lib, ulardan mutaxassislar va foydalanuvchilar unumli foydalanib kelmoqdalar. Masalan, **PC-FILE, Reflex, Lotus, Paradox, FoxPro, Dbasc, Karat, Oracle, MS SQL Server** kabi programmalardir. Ammo Accessning qulayligi shundaki, uni o'rganish juda oson bo'lishi bilan birga, deyarli barcha kompyuterlarda qo'llanilayotgan Windows operatsion sistemasi muhitida ham ishlay oladi.

Ma'lumotlar bazasi yuqorida ta'kidlanganidek, predmetlar ombori emas, balki ombordagi predmetlar haqidagi ma'lumotlarning sistemalashtirilgan ma'lum bir strukturasidir. Masalan, dorixonani (aptekaning) qaraydigan bo'lsak, unda turli-tuman dorilar to'plangan. Agar biz shu dorixonadagi dorilar haqidagi ma'lumotlarni to'plashak, shu dorixonadagi dorilarning ma'lumotlar bazasini yaratgan bo'lamiz. Bu ma'lumotlar nimalardan iborat bo'lishi mumkin: dorilarning nomi, qaysi kasalga davoligini, ularning narxi qaysi firma tomonidan ishlab chiqilgani, saqlanish muddati va h.k. Agar shu ma'lumotlar har bir dori uchun shu sistemada (shu tahlilda) yozilib bir yerga to'plansa, u holda siz dorilarning ma'lumotlar bazasini yaratgan bo'lasiz. Yarallangan ma'lumotlar bazasidan o'zingizga kerakli ma'lumotni qidirib topishingiz mumkin va bu ma'lumotlar asosida dorixonada ish yuritish osonlashadi. Albatla, dorixonaga yangi-yangi dorilar kelib turganidek (dorilar ombori yangilanib turganidek, mos ma'lumotlar bazasi ham doimo o'zgarib turadi. Bu o'zgarishlarni MS Access programmasi kompyuter yordamida juda tez amalga oshiradi.

Ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasilar

Ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasilar (MBBS) katta informatsion massivlar-malumatlar bazasini (MB) boshqarish sistemasi bo'lib, u yangi bazalar sistemasini yaratishga, uni yangi ma'lumotlar bilan to'ldirishga va tahrir qilishga hamda ma'lumotlarni vizuallashtirishga mo'ljallangan vositalar majmuyidir.

Ma'lumotlarni vizuallashtirish- ko'rsatilgan omillarga ko'ra ma'lumotlarni tanlash, ularni tartiblash, chiqarish qurilmasiga berish moslab tahrir qilishdir. MBBSlarning bir necha turlari mavjud:

Oddiy MBBSlar. Bular faqat bitta information massivlar (jadvallar) bilan ishlash imkoniyatini beradi, masalan, shaxsiy katoteka. Ular yordamida ma'lumotlarni kiritish, qidirish, saralash, hisobotni tayyorlash va hokazolar mumkin. Ularga **PC-FILE, Reflex, Q&A** misol bo'ladi.

Mukammal MBBSlar. Bular bir paytda bir necha information massivlar bilan ishlash imkonini beradi va ularni orasidagi bog'lanishni ta'minlaydi. Odatda, bunday MBBSlarida programmalashtirish imkoniyatlari ham mavjud. Ularga **Lotus, Paradox, FoxPro, Dbase, Access, Karat, RIHC** va boshqalar kiradi.

Mijoz-server turdagi MBBSlar. Ularda ma'lumotlar bazasi server deb ataluvchi kuchli kompyuterlarda saqlanadi. Serverga ma'lumotlar boshqa kompyuterdan-mijozlardan keladi. Ularga **Oracle, MS SQL Server, Informix** misol bo'ladi.

Biz quyidagi mukammal MBBS lardan biri bo'lgan va Windows muhitida ishlaydigan Access ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasi bilan tanishib o'tamiz.

Microsoft (MS) Access – funksional to'liq relatsion MBBS. Access turli manbalardan olingan ma'lumotlarni bitta relatsion ma'lumotlar bazasiga birlashtiradi. Tuzilgan formalar, so'rovlar va hisobotlar ma'lumotlarni tez va samarali yangilash, savollarga javob olish, kerakli ma'lumotlarni qidirishni tashkil

etish, ma'lumotlarni tahlil qilish, hisobot va diagrammalarni chop etish imkonini beradi.

Ma'lumotlar bazasida (MB) har bir manbadan kelgan ma'lumot alohida jadvalda saqlanadi. Bir necha jadvallardagi ma'lumotlar bilan ishlaganda, ular o'rtasida bog'lanish o'rnatiladi. Ma'lum talablarga javob beruvchi ma'lumotlarni qidirish va tanlash uchun so'rovlar tuziladi. Shu bilan birga so'rovlar bir vaqtning o'zida bir necha yozuvlarni yangilash yoki o'chirish, maxsus hisoblashlarni bajarish imkonini beradi.

Jadvallarga ma'lumotlarni kiritish, ularni ko'rish yoki o'zgartirish uchun formalardan foydalaniladi. Forma bir yoki bir necha jadvallardan ma'lumotlarni standart yoki foydalanuvchi tomonidan tuzilgan maket asosida tanlash va ularni ekranga chiqarish imkonini beradi.

Ma'lumotlarni tahlil qilish va ma'lum tartibda chop etish uchun hisobotdan foydalaniladi. Masalan, ma'lumotlarni guruhlovchi va natijalarni hisoblovchi hisobotni tuzish va chop etish mumkin.

Access quyidagilarni amalga oshirish imkonini beradi:

Ma'lumotlarni aniqlash siz ma'lumotlar bazasida aynan qanday axborot saqlanishini aniqlashingiz, ma'lumot laming tizimi va turini (masalan, raqam va belgilarning soni), shuningdek, bu ma'lumotlar o'zaro qanday bog'langanligini berishingiz mumkin. Ayrim hollarda siz ma'lumotlarni tekshirishning format va xususiyatlarini berishingiz mumkin.

Ma'lumotlarni qayta ishlash ma'lumotlarni turli usullar bilan qayta ishlash mumkin. Ixtiyoriy maydonni tanlash, filtrlash va ma'lumotlarni saralash mumkin. Ma'lumotlarni unga o'zaro bog'langan boshqa ma'lumotlar bilan birlashtirish va yakuniy natijani hisoblash mumkin.

Ma'lumotlarni boshqarish - siz ma'lumotlar bilan tanishish, ularni tahrir qilish va yangi ma'lumotlar qo'shish uchun kim huquqli ekanligini ko'rsatishingiz mumkin.

MS Accessning arxitekturas

MS Access nuqtayi nazaridan ma'lumotlar bazasi bu yozuvlar va umumiy masala bo'yicha o'zaro bog'langan obyektlar to'plamidir. **MS Access** - ma'lumotlar

bazasini boshqarish sistemasining fayli (kengaytmasi *.mdb) ma'lumotlar bazasi haqidagi barcha axborotlarni o'z ichiga oladi.

Accessda nomga ega bo'lgan barcha narsalar **obyektlar** deb ataladi. **Accessda** asosiy obyektlar bo'lib **jadvallar** (таблицы), **so'rovlar** (запросы), **tormalar** (формы), **hisobotlar** (отчеты), **makroslar** (макросы) va **medullar** (модулы) hisoblanadi. Office 2010 tarkibiga kiruvchi **Accessda** yana bir obyekt kiritilgan bo'lib, uning nomi **sahifalar** (страницы) deb nomlangan.

Jadval. Ma'lumotlarni saqlash uchun aniqlanadigan va foydalaniladigan obyekt. Har bir jadval ma'lum turdagi axborotlarni o'z ichiga oladi, masalan, talabalar haqidagi. Jadval turli ma'lumotlar, masalan, talabalarning familiyasi yoki manzilgohini o'zida saqlovchi maydon (ustun)dan va yozuv (qator deb ham ataladi)dan iborat. Yozuvda muayyan predmet haqidagi barcha ma'lumotlar yig'ilgan, masalan, Alisher Olimov ismli talaba haqida. Har bir jadval uchun siz **dastlabki kalit** (har bir yozuv uchun yagona qiymat oluvchi bir yoki bir nechta maydon)ni va ma'lumotlarga kirish tezligini oshirish maqsadida bir yoki bir nechta **indekslarni** aniqlab olishingiz mumkin.

So'rov. Foydalanuvchiga bir yoki bir necha jadvallardan kerakli ma'lumotlarni olish imkoniyatini beruvchi obyekt. So'rovni tuzishda «конструктор запроса» (namunaga ko'ra so'rovjdan yoki SQL ko'rsatmalaridan foydalanishingiz mumkin. Siz ma'lumotlarni tanlash, yangilash, o'chirish yoki qo'shish maqsadida so'rovlarni tuzishingiz mumkin. Mavjud bir yoki bir necha jadvallardagi ma'lumotlardan foydalanib, so'rovlar yordamida siz yangi jadvallar tuzishingiz mumkin.

Forma. Asosan ma'lumotlarni kintishga, ularni ekranga chiqarishga yoki ilova ishini boshqarishga mo'ljallangan obyekt. So'rov yoki jadvallardan olingan ma'lumotlarni foydalanuvchi talablariga ko'ra, tasvirlash maqsadida siz formalardan foydalanishingiz mumkin. Shuningdek, formalarni chop etish mumkin. Forma yordamida siz ayrim hodisalarga javob tariqasida makros yoki modullarni ishga tushirishingiz mumkin masalan, aniq bir ma'lumotlarning qiymati o'zgarganida makrosni ishga tushirishingiz mumkin.

Hisobot. Hujjat tuzishga mo'ljallangan obyekt. Tuzilgan hujjat boshqa ilova hujjatiga kiritilishi yoki chop etilishi mumkin. Hisobotni printerda chop etishdan oldin ekranda ko'rib chiqishingiz mumkin.

Makros. Bir yoki bir necha harakatning tartiblangan tavsifi bo'lib, ma'lum bir hodisaga javoban Access bajarishi lozim bolgan harakatdir. Masalan, siz asosiy formadagi biror elementni o'zgartirishingizga javoban boshqa formani ochuvchi makrosni aniqlashingiz mumkin. Boshqa makros yordamida siz biror maydonda o'zgartirish kiritilganida, uning qiymatini tekshirishingiz mumkin. Makrosga kiritilgan harakatlardan birortasining bajarilish yoki bajarilmasligi uchun, makrosga yana qo'shimcha shartlar kiritish mumkin. Shuningdek, siz bir makrostdan boshqa makrosni yoki modul funksiyasini ishga tushirishingiz mumkin.

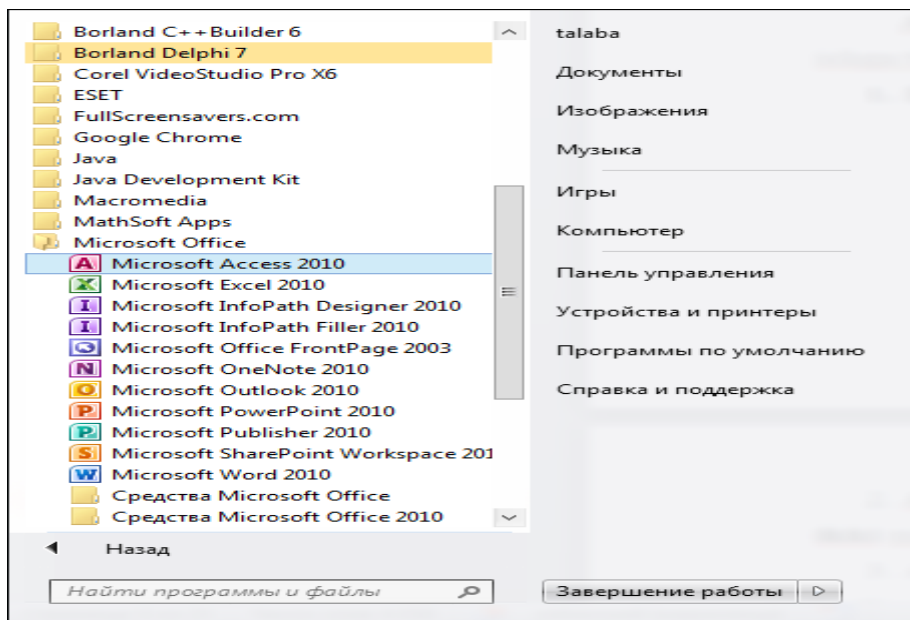
Modul. Ish jarayonini ancha kichik harakatlarga parchalab va makroslar yordamida aniqlanmay qolgan xatolarni topish imkonini beruvchi programmalarni **MS Access** Basicda saqllovchi obyekt. Modullar ilovaning ixtiyoriy joyidan chaqirish mumkin bo'lgan funktsiyalami o'zida jamlagan mustaqil obyektlar bo'lishi ham mumkin. Lekin ular alohida forma yoki hisobotlarga, ularda ro'y berishi mumkin bo'lgan ayrim o'zgarishlarga reaksiya uchun bevosita «bog'langan» bo'lishi mumkin.

Sahifa Ma'lumotlarga murojaat qilish sahifasi maxsus ko'rinishdagi Web sahifa bo'lib, Internetdagi ma'lumotlarni ko'rish va unda ishlash imkoniyatini yaratadi. Shuningdek, **MS Access**ning yoki **MS SQL** Serveming ma'lumotlar bazasida saqlanuvchi ma'lumotlar bilan qiziquvchilarga tanishish uchun imkoniyat yaratadi. Ma'lumotlarga murojaat sahifasi **MS Excel** kabi boshqa ma'lumotlar manbalarini ham o'z ichiga oladi.

Accessni ishga tushirish va Access oynasi

Accessni ishga tushirish Windowsning boshqa ilovalarini (programmalarini) ishga tushirishdek amalga oshiriladi. Uning bir qancha usullari mavjud:

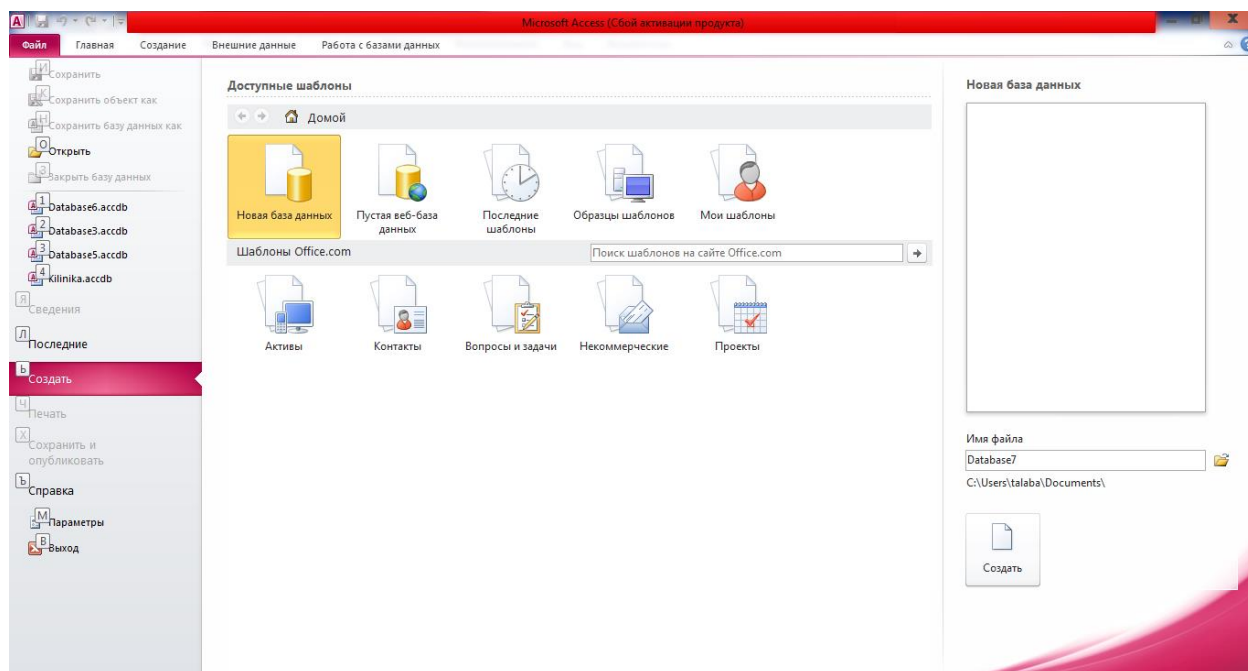
1. Пуск – Программы- Microsoft Office orqali.

1-rasm

2. **Accessda** tayyorlangan biror faylning ustida sichqonchani chap tugmasini **ikki** marta bosish orqali.

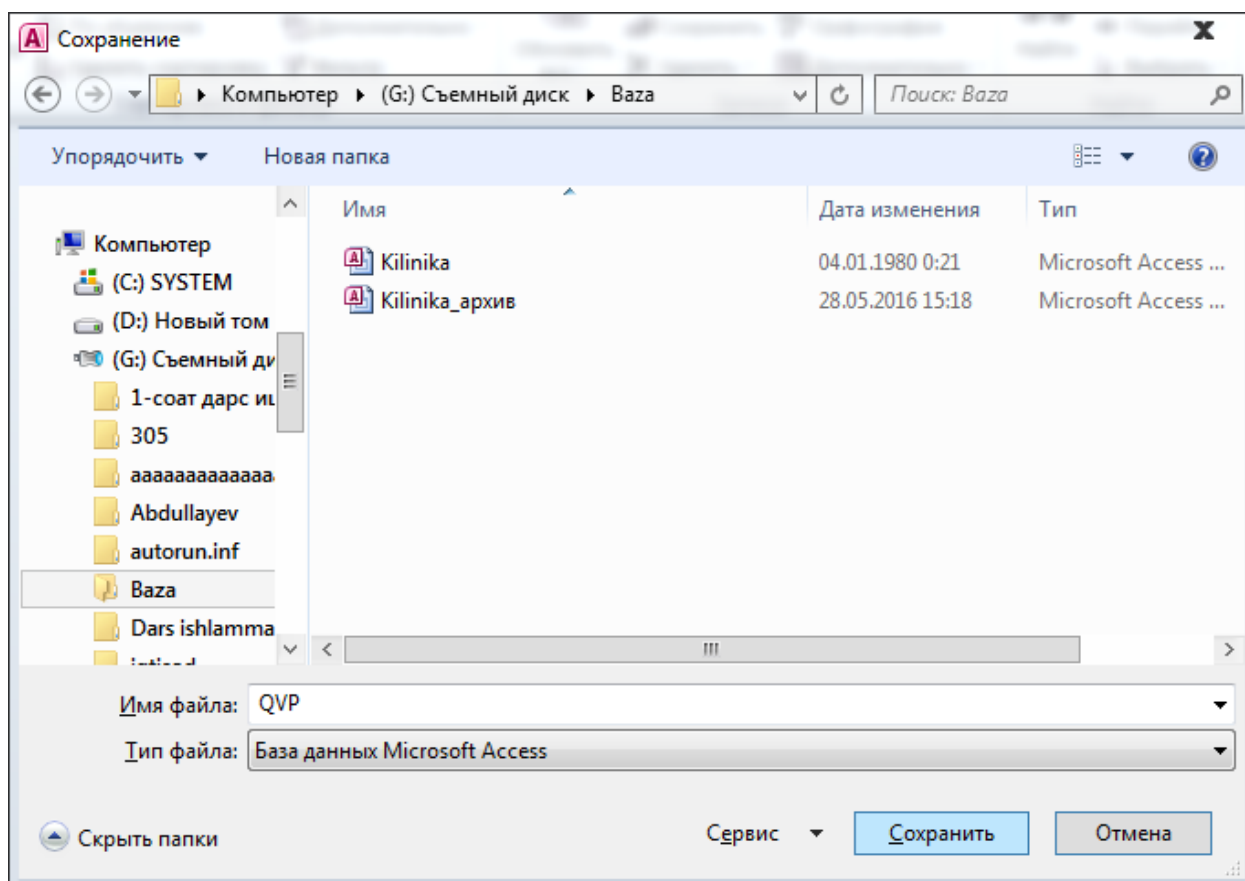
3. Agar fayl **ПУСК** menyusining **Документы** bo'limidagi fayllar ro'yxatida bo'lsa, uning ustida sichqonchani chap tugmasini 2 marta bosish orqali. **Access** ishga tushiriladi ekranda 2-rasmda tasvirlangan taklif oynasi hosil bo'ladi:

2-rasm

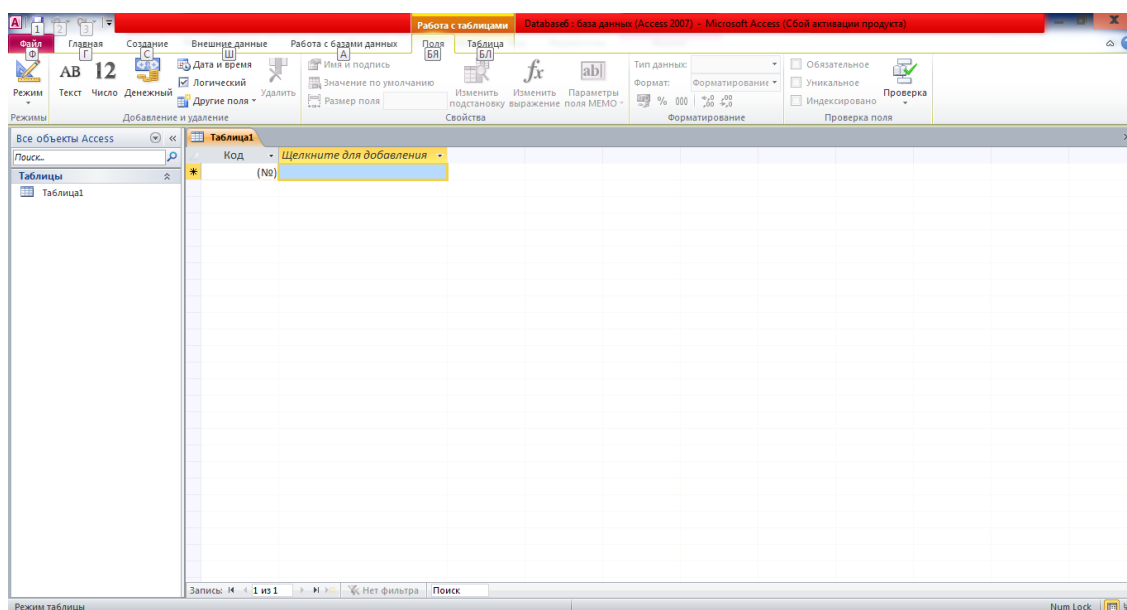
Biz hozir QVP uchun ma'lumotlar bazasini hosil qilamiz. Buning uchun, biz **Новая базы данных** bo'limini tanlaymiz, natijada quyidagi **Файл новая базы данных** oynasi hosil bo'ladi. Ushbu oynaning **Мой компьютер** bo'limini

tanlaymiz va **D** disk u yerdan **Kurs ishi** nomli papkani tanlaymiz va **Имя файл** bandiga QVP deb **Создать** tugmasi bosiladi.

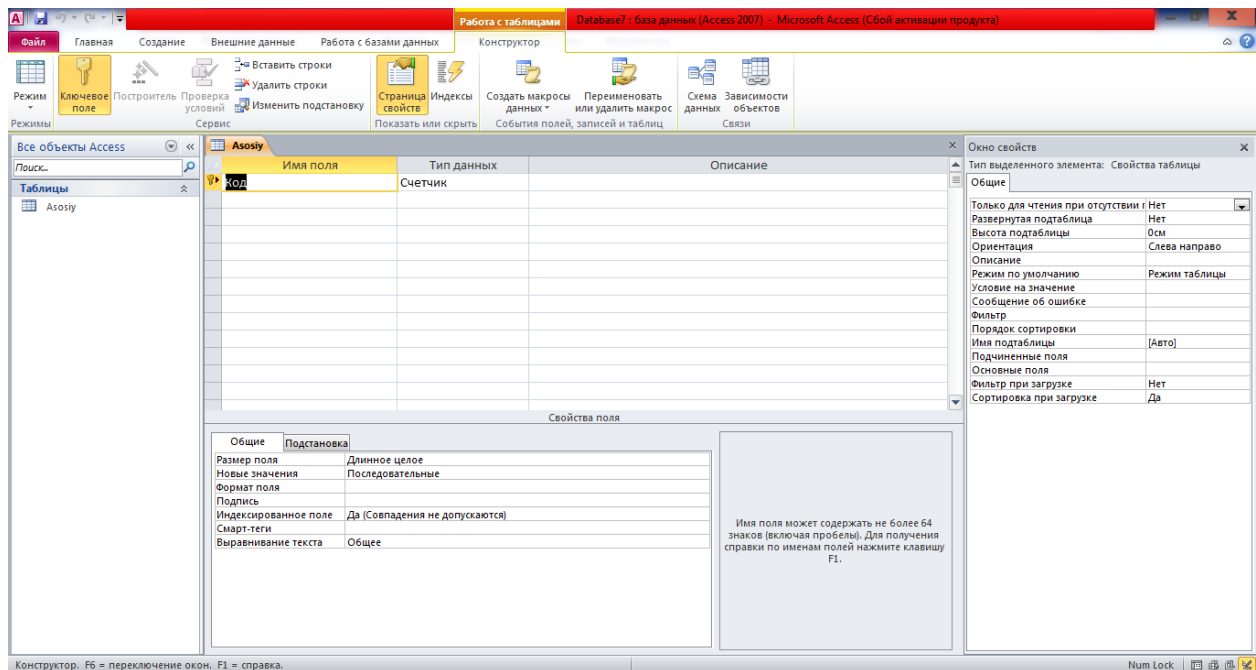

3-rasm

Natijada quyidagi oyna hosil paydo bo'ladi. Ushbu oynadan **Конструктор** yordamida jadval yaratib olamiz (4-rasm). **Конструктор** ustida sichqoncha

4-rasm

ko'rsatgichini keltirib chap tugmasini ikki marta bosiladi, natijada jadval qurishning **конструктор** holatiga o'tamiz (5-rasm). Endi jadval maydonlarini

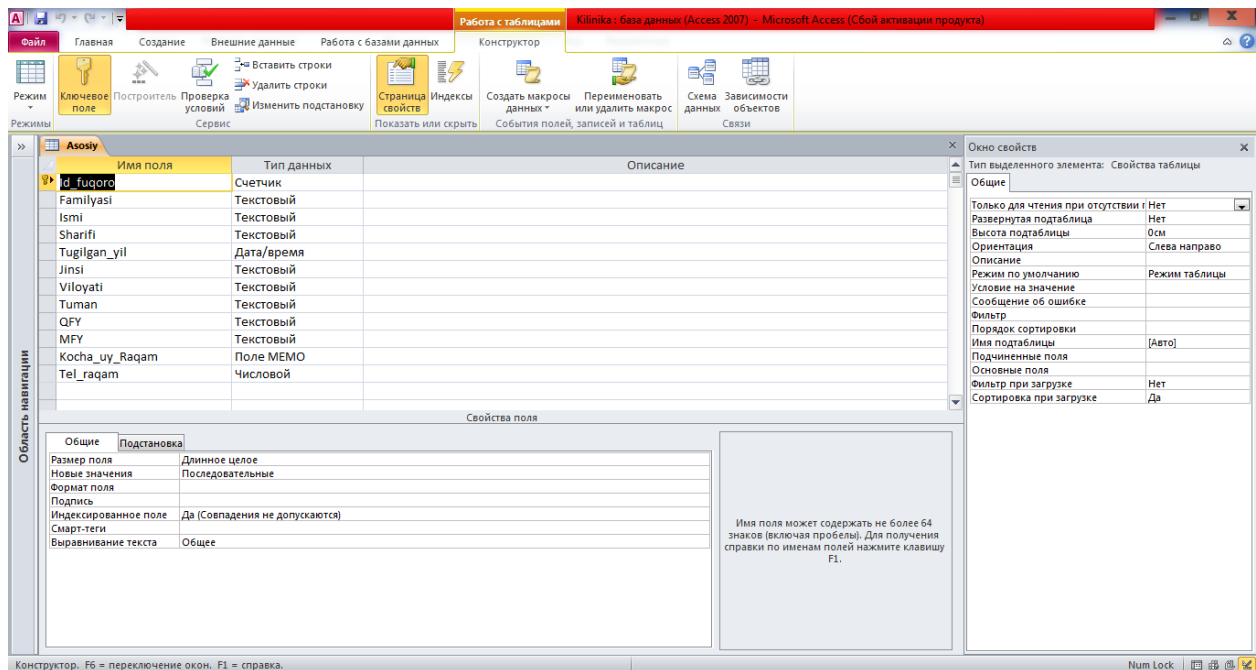
Asosiy

30.05.2016

Id_fuqor	Familyasi	Ismi	Sharifi	Tugilgan_yil	Jinsi
1	Abdullayev	Ahror	Anvarjon o'gli	3 марта 1992 г.	Erkak
2	Abdug'aniyev	Hurshid	sfvb	1 февраля 1994 г.	Erkak
3	Mamatqulova	o'g'iloy	Ismoil qizi	24 июня 1994 г.	Ayol
4	Jamolov	Olim	Baxodir o'g'li	27 апреля 1991 г.	Erkak
5	Ibrohimova	Madina	Boxodir qizi	11 мая 1995 г.	Ayol
15	Osimov	Elyor	Sobitjon o'g'li	4 октября 1992 г.	Erkak

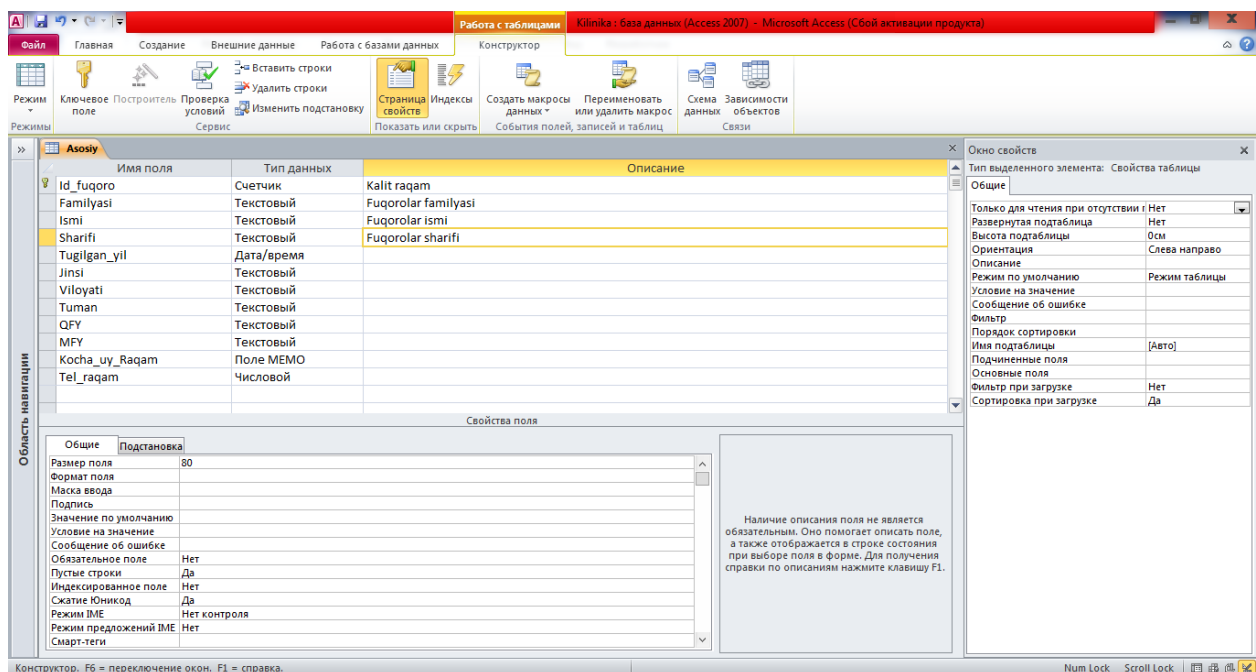
5-rasm

aniqlashni davom ettiramiz, buni konstruktor yordamida aniqlaymiz. 1-jadval ustunlari nomini 5-rasmda keltirilgan jadval konstrukturining **Имя поля** maydoniga yozamiz (6-rasm).

6-rasm

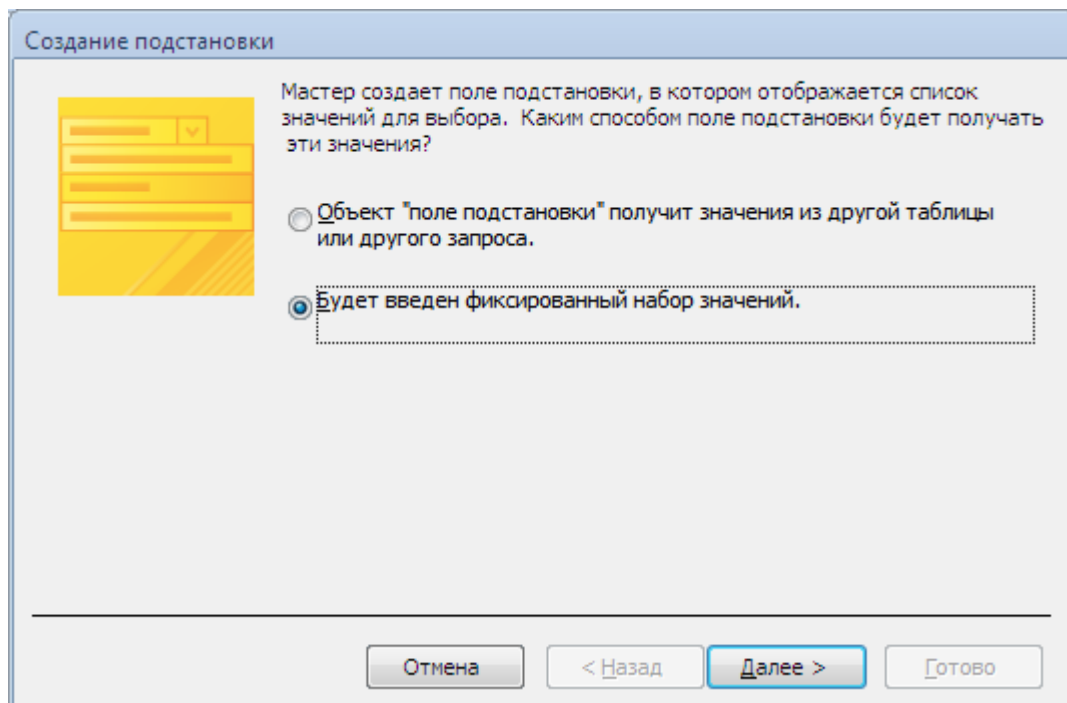
Birinchi maydon nomi bu fuqarolar tartib raqami, uni "Id_fuqoro" deb nomlaymiz. **Tab** tugmasini bosib, **Тип данных** maydoniga o'tamiz. Access bizga **текстовый** (matnli) ma'lumot turini taklif etadi. Ammo bizning hol uchun ma'lumotning bu turi bizga to'g'ri kelmaydi shuning uchun biz **Счетчик** (hisoblagich)ni tanlaymiz va **Tab** tugmasini bosamiz keyingi maydon **Описание** maydiniga ixtiyoriy matn masalan, "Fuqorolar Id raqami" ni yozib qo'yamiz mumkin. Yana **Tab** tugmasini bosib, keyingi maydon nomiga o'tamiz. U Familya nomi bo'lishi mumkin (7-rasm).

7-rasm

Bu rasmga e'tibor bersangiz **конструктор** oynasining quyi qismida XI bo'limdan tashkil topgan maydonning xossalarini aniqlovchi bo'limlar ochiladi. Bu bo'limlar maydonning turiga qarab doim o'zgarib turadi. Har bir bo'limning mazmuni keyinchalik o'z-o'zidan tushunarli bo'lib boraveradi. Hozir biz uchun **Размер поля** qismidagi 50 soni muhimdir. **Access** bizga shu maydonda yoziladigan matnning uzunligini har doim 50 tadan oshmasin deb taklif etadi. Bizga ma'lumki, bu maydonga yozish mumkin bo'lgan matnning uzunligi 255 tadan oshmasligi kerak edi. Bizning misolimizda **Familya va Ismi va Otasining ismi** nomi uchun 50 ta joy juda ko'p. Uni 20 ga o'zgartirib qo'ysak ham bo'laveradi. Har qanaqa ortiqcha joy kompyuter xotirasidan qo'shimcha joy talab etadi. Imkoni boricha ajratiladigan joylarni minimumga keltirish kerak. Ortiqcha joy ortiqcha sarf-xarajat deganidir.

Tug'ulgan vaqti uchun maydon hosil qilamiz bu maydonning nomi "Tug'ilgan kun" deb nomlab uning tipini **Дата и время** bo'ladi. Endi yashash manzili uchun **Viloyat, tuman, QFY,MFY ,Jinsi** nomli maydon hosil qilamiz, bining uchun uning tipini **Мастер подстановк (8-rasm)** bo'ladi.

(8-rasm)

Создание подстановки

Выберите значения, которые будут содержать поле подстановки. Введите число столбцов списка и значения для каждой ячейки.

Перетащите правую границу заголовка столбца на нужную ширину или дважды щелкните ее для автоматического подбора ширины.

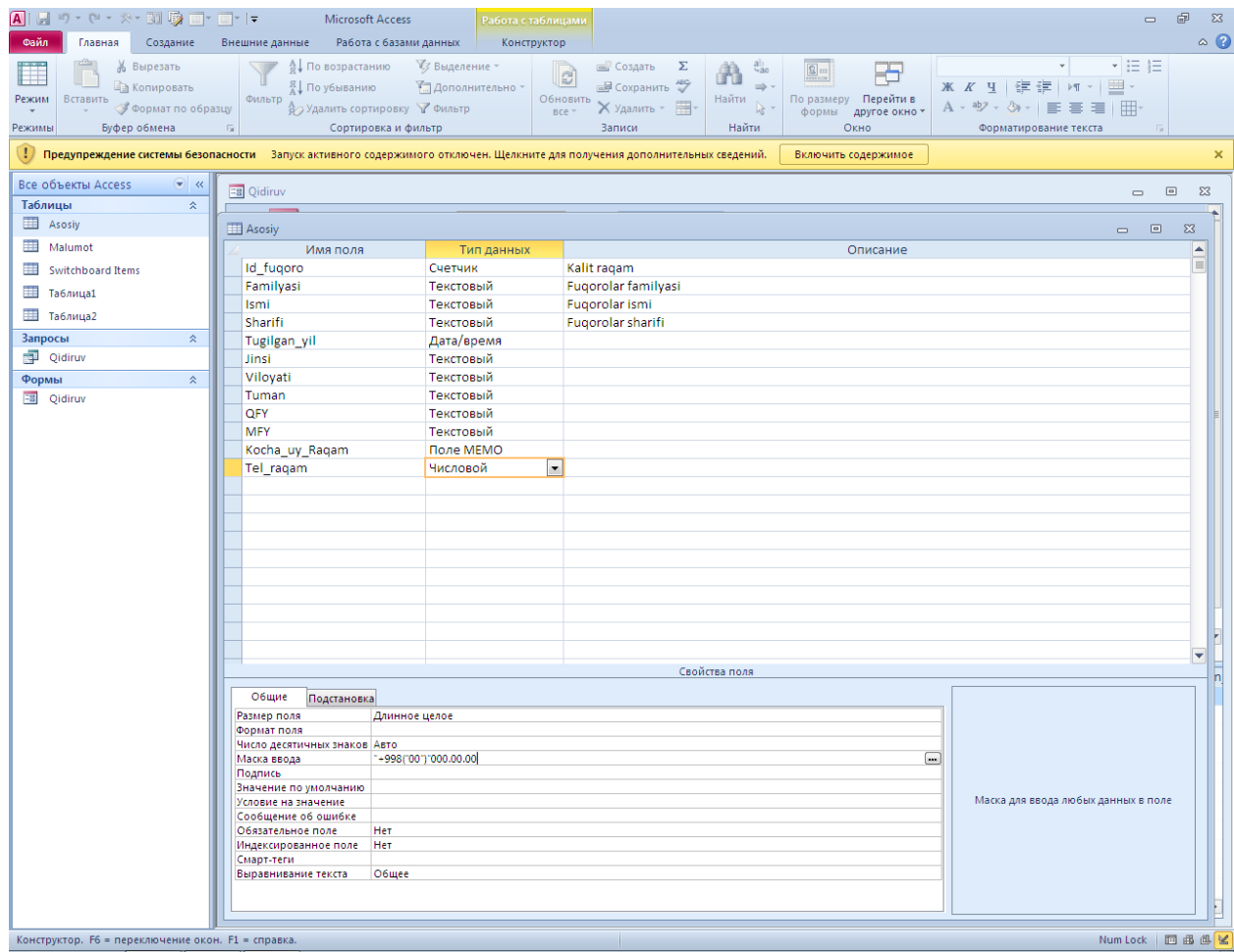
Число столбцов:

Столбец1					
Namangan					
A					
*					

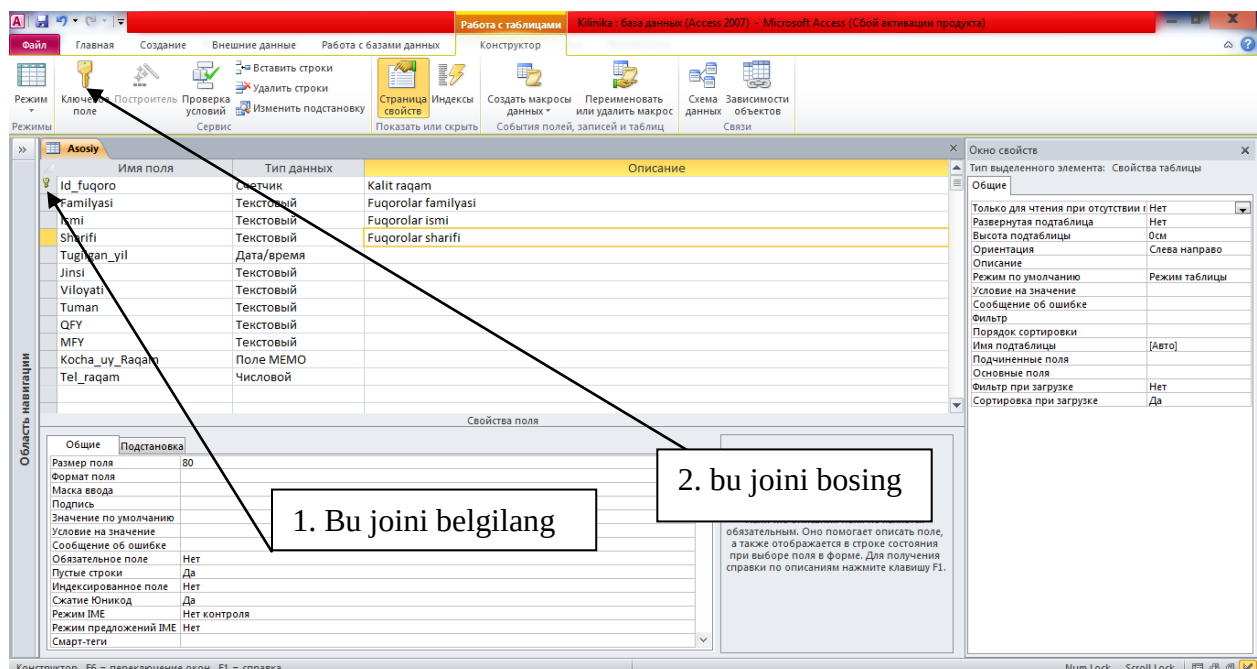
Отмена < Назад Далее > Готово

(9-rasm)

Mijozning holati qanday ekani haqida ma'lumot berishi uchun izoh maydonini hosil qilib uni tipini **Числавой** tipi bilan **tel-raqam** deb belgilab qo'yamiz. Va uni **Маска Ввода** (10-rasm) bo'limiga quydagicha yozaman
“+998(“00”)”000,00,00

(10-rasm)

11-rasm

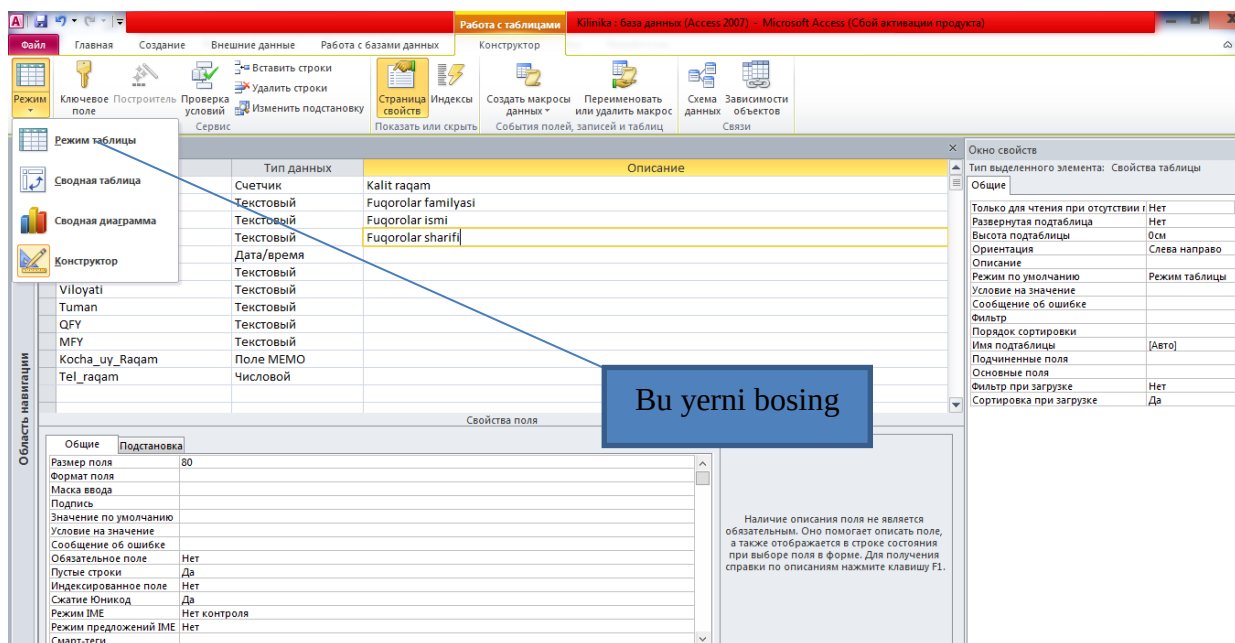
Biror maydonni kalitli maydon deb belgilash uchun konstruktor holatida shu maydon belgilanadi va asboblardan kalit yorlig'i sichqonchani chap tugmasi bilan bosiladi. Natijada, mos maydon nomi oldida kalit belgisi paydo bo'ladi. Bu shu maydonning kalitli maydonligini bildiradi (11-rasm).

Konstruktor holatida jadval hosil qilingandan so'ng, uni saqlash lozim. Agar jadval birinchi marta saqlanayotgan bo'lsa, **Файл-Сохранить** yoki asboblardan yorliqni bosish yoki **Ctrl+S** tugmalarini birgalikda bosish yetarli. U holda ekranda jadval nomini so'rovchi oyna paydo bo'ladi (9-rasm). Access sizga jadvalning nomi sifatida «**Таблица1**» ni taklif etadi. Yaxshisi, bu nomni

12-rasm

o'zgartirish va masalaning mohiyatiga moslab nom berish maqsadga muvofiqdir. Bizning misolimizda bu nom «**Asosiy**» bo'lsin va OK tugmasini bosib, saqlaymiz (12-rasm). Tayyor bo'lgan jadvalimizni **Открыть** yordamida ochamiz (13-rasm) va 1-jadvalda

13-rasm

kiritilgan QVP uchun kerak bo'lgan fuqorolar ro'yhatini kiritamiz (12-rasm). Jadvalimizni saqlab qo'yamiz.

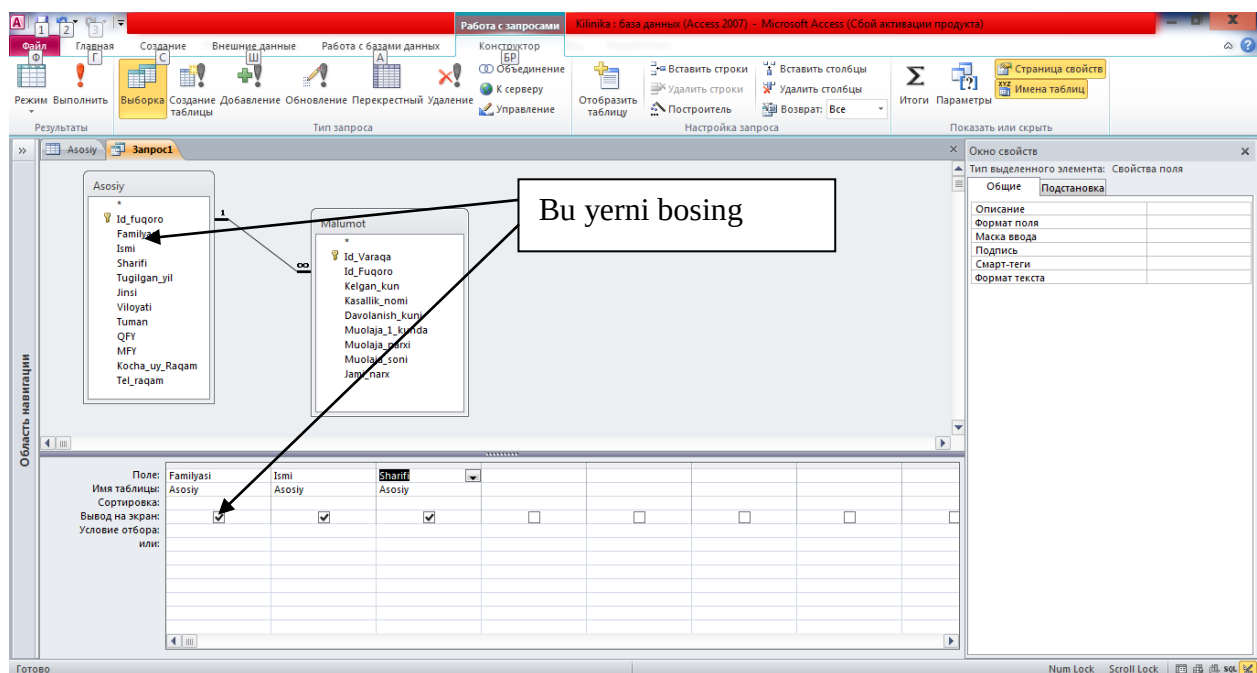
Master yordamida oddiy so'rovlar loyihalash

*Jadvalimiz uchun so'rov hosil qilamiz. Buning uchun ma'lumotlar bazasi oynasidan (4-rasm) **Запросы** obyektini tanlaymiz. Hosil bo'lgan oynadan **Создать** bo'limini tanlaymiz yoki **Создать запроса с помощью мастера***

Id_fuk	Familyasi	Ismi	Sharifi	Tugilgan_yil	Jinsi	Viloyati	Tuman	QFY	MFY	Kocha_uy_Raqam	Tel_raqam
1	Abdullayev	Ahror	Anvarjon o'g'li	3 марта 1992 г.	Erkak	Namangan	Norin	Uchtepa	Pastki cho'ja	Qurbon orol 111-uy	+998(97)231.53.17
2	Abdug'aniyev	Hurshid	sfvb	1 февраля 1994 г.	Erkak	Namangan	Uychi	Qizilqorg'on	olmazor	13-uy	+998(93)143.83.47
3	Mamatqulova	o'g'iloy	Ismoil qizi	24 июня 1994 г.	Ayol	Namangan	Namangan Tu	kicik toshbulol	dasht	30-uy	+998(97)252.53.17
4	Jamolov	Olim	Baxodir o'g'li	27 апреля 1991 г.	Erkak	Namangan	Uychi	Mashad	Yangi Xayot	41-uy	+998(93)401.52.36
5	Ibrohimova	Madina	Boxodir qizi	11 мая 1995 г.	Ayol	Namangan	Kosonsoy	Tergachi	Tergachi	Yangi ko'cha 10-uy	+998(93)701.32.01
15	Osimov	Elyor	Sobitjon o'g'li	4 октября 1992 г.	Erkak	Namangan	Chust	Tepaqo'rg'on	tepaqo'rg'on	10-uy	+998(93)938.76.79
(Na)											

14-rasm

bo'limini tanlaganimizda birdaniga bu muloqot oynasi paydo bo'ladi (14-rasm).
Bu oynaning **Таблицы и Запросы** bo'limidan Asosiy jadvalini tanlaymiz,

15-rasm

natijada **Доступные поля** darchasida tanlangan jadvalga (so'rovga) mos maydonlarni ro'yhati hosil bo'ladi. > tugmasini yoki >> tugmasini bosib, kerakli yoki barchasini **Выбранные поля** bo'limiga o'tkazib **Готово** tugmasini bosamiz. Natijada quyidagi so'rov oynasi hosil bo'ladi (16-rasm).

Familyasi	Ismi	Sharifi	Kelgan_kun	Kasallik_nor	Davolanish	Muolaja_1	Muolaja_na	Muolaja_soi	Jami_narx
Abdullayev	Ahror	Anvarjon o'g'li	12.03.2016	yalig'lanish	7 Kun	2 Maxal	1 000,00p.	5	5 000,00p.
Abdug'aniyev	Hurshid	sfvb	12.04.2016	Tish nuqson	8 Kun	1 Maxal	2 000,00p.	1	2 000,00p.
Mamatqulova	o'g'iloy	Ismoil qizi	27.05.2016	uzi	1 Kun	1 Maxal	5 000,00p.	1	5 000,00p.
Jamolov	Olim	Baxodir o'g'li	03.05.2016	Shamollash	15 Kun	4 Maxal	2 000,00p.	5	10 000,00p.
Ibrohimova	Madina	Boxodir qizi	07.05.2016	Laboratoriya	1 Kun	1 Maxal	5 000,00p.	1	5 000,00p.
Osimov	Elyor	Sobitjon o'g'li	14.05.2016	Lor	20 Kun	6 Maxal	15 000,00p.	22	330 000,00p.

16-rasm

Ushbu oynani **Qidiruv** Запросы nomi bilan saqlaymiz.

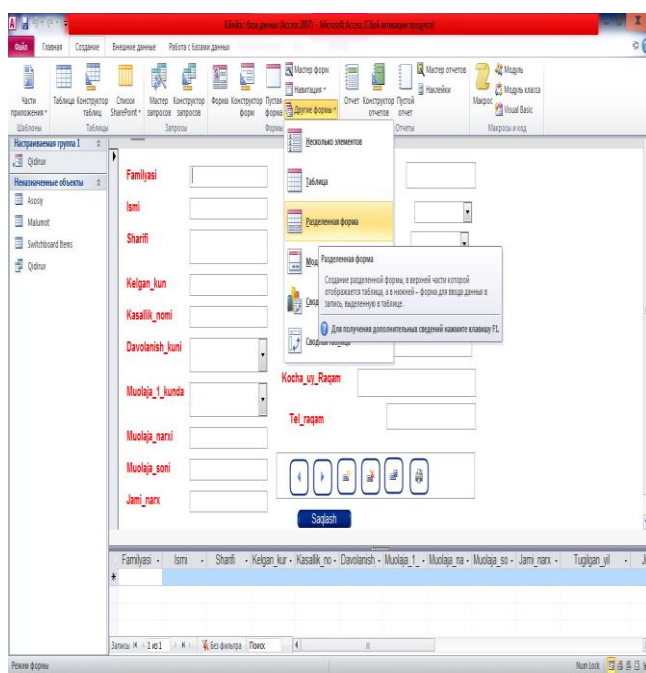
Biz so'rovlarni loyihalash, jadval va mavjud so'rovlardan yangi so'rovlarni hosil qilish bilan tanishdik. Umuman Accessni shu bilan yakunlasa ham bo'lar edi, chunki biz jadvallar yordamida ixtiyoriy ko'rinishdagi ma'lumotlarni hosil qilish va saqlashni bilamiz. Xuddi shuningdek, mavjud ma'lumotlardan keraklilarini so'rovlar yordamida ajratib olish va ularni chop etishni ham ko'rdik. Ammo jadvallarga to'g'ridan-to'g'ri ma'lumot kiritish va so'rovlar yordamda ularni tahlil qilish foydalanuvchi uchun har doim ham qulay emas, ayniqsa, Access bilan tanish bo'lmagan foydalanuvchilar uchun ma'lum noqulaychiliklar paydo bo'ladi. Ma'lumotlar bazasidan foydalanishda formaning roli beqiyosdir. Umuman, formalar ma'lumotlarni kiritish va ularni foydalanuvchiga qulay ko'rinishda tasvirlash uchun ishlatiladi. Formaning boshqa qulayliklari bilan sizni uni o'rganish jarayonida tanishtirib boramiz.

Formalarni siz hayotda ko'p uchratamiz. O'qish jarayonida biror bir so'rovnoman (anketani) to'ldirishga to'g'ri kelgan, o'qishga yoki ishga kirish jarayonida shaxsiy varaqalar to'ldirgansiz. Shularning o'zi formadir. Misoldan ko'rinib turibdiki, formaning har bir elementi ikki qismdan iborat ekan. Uning birinchi qismida nimani yozish kerakligi ko'rsatilsa (masalan, QVP bemorlari), ikkinchi qismida esa muallifning o'zi yoziladi. Forma shu ko'rinishdagi elementlardan tashkil topgan bo'ladi. Elementlarning soni nechta bo'lishi odatda,

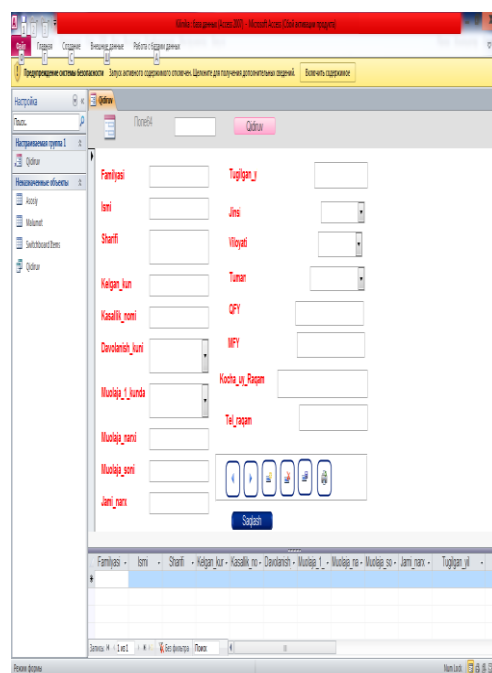
qo'yilgan masalaga va formani tuzuvchisiga bog'liq. Muhimi, sizga kerakli barcha elementlar aks etsa, bas.

Yuqorida ta'kidlaganimizdek, formani jadval yoki so'rov uchun qurish mumkin. Formani qurish uchun ma'lumotlar bazasi oynasidan (4-rasm) forma bo'limini tanlaymiz. Bizda hozircha forma bo'lmagani uchun bu oyna bo'sh (17-rasm). Bu oynadan **Создать** bo'limini tanlaymiz. Natijada, 18-rasmdagi muloqot oynasi paydo bo'ladi. Mazkur oyna ikki qismdan iborat bo'lib, uning yuqori qismida formani nima yordamida qurish tanlansa, pastki qismida esa nimaga (jadval yoki so'rov) qurish tanlanadi. Bu qismdagi ochiluvchi menyuda ma'lumotlar bazasidagi barcha jadval va so'rovlarning ro'yxati keltiriladi.

Mazkur oynaning yuqori qismida keltirilgan bo'limlarning mazmuni quyidagicha:

17-rasm

18-rasm

Конструктор - formani konstruktor yordamida qurish.

Master form - formani forma ustasi yordamida qurish. Bu holda maxsus programma ishlaydi va avtomatik holatda siz tanlagan jadval yoki so'rovga forma qurib beradi. Master bilan siz jadvallarni va so'rovlarni loyihalashda ham tanishgansiz.

Avtoforma: в столбец, **Avtoforma:** ленточная, **Avtoforma:** табличная - hollari bir xil bo'lib, ular formaning elementlarini qaysi ko'rinishda tasvirlash bilan

farqlanadi (ustun, tasma va jadval). Bu holda ham formani qurish uchun maxsus programma (usta) ishlaydi.

Diagramma - bu holda tanlangan jadval yoki so'rovga diagramma (gistogramma, grafik va h.k.) quriladi. Bu hoi **Excel** programmasi kabidir.

Сводная таблица - bu hol ham **Excel** kabidir. **Excel** pro-grammasi bilan tanish foydalanuvchilar uchun bu hoi ham qiy-inchilik tug'dirmaydi. Shuning uchun ham bu ikki holga kitobda alohida to'xtab o'tilmaydi.

17-rasmdagi **Создание формы в режиме конструктора** va **Создание формы с помощью мастера** bo'limlari mos ravishda 18-rasmdagi **Konstruktor** va **Master form** bo'limlari bilan bir xildir. Agar sizga shulardan birortasini tanlash kerak bo'lsa, 18-rasmdagi muloqot oynasini ochishga ehtiyoj tug'ilmaydi. **Windows** sistemasida bir ishni bir necha xil usulda bajarish mumkinligini bilamiz. Forma qurishning eng oson yo'li bu **Master formdir**. Bu usul forma qurishda hali tajribasi bo'lmagan foydalanuvchilar uchun juda qulaydir. Forma qurishni shu usulni o'rganishdan boshlaymiz.

Master form yordamida formalar hosil qilish

Buning uchun 18-rasmdagi muloqot oynada **Master** fonnni va misol uchun «Qidiruv» nomli jadvalni tanlaylik. **OK** tugmasini bosib keyingi muloqot oynasiga o'tamiz (17-rasm).

Bu oyna sizga tanish. Jadvallarni (7-rasm) va so'rovlarni (13-rasm) **master** yordamida loyihalashda bu kabi muloqot oynalari bilan ishlagansiz. Bu oynada biz tanlangan jadval va unga mos maydonlarning ro'yxati hosil bo'ladi. Agar jadval (so'rov) nomini tanlashda yanglishgan bo'lsak, bu oynaning **Таблицы и Записи** bo'limidagi ochiluvchi menyudan boshqa jadval (so'rov) nomini tanlashimiz mumkin. Natijada, biz tanlangan jadvalga (so'rovga) mos maydonlar nomlarining ro'yxati **Доступные поля** darichasida hosil bo'ladi. Bu darichadan forma uchun kerakli bo'ladigan barcha maydonlarning nomlari ketma-ket tanlanib, ular **Выбранные поля** darichasiga o'tkaziladi. Buning uchun yoki tugmalaridan foydalaning. Biz hozircha barcha maydonlarni tanlaymiz va **Далее** tugmasini bosamiz. Natijada, keyingi oynaga o'tamiz (19-rasm). Bu oynadan

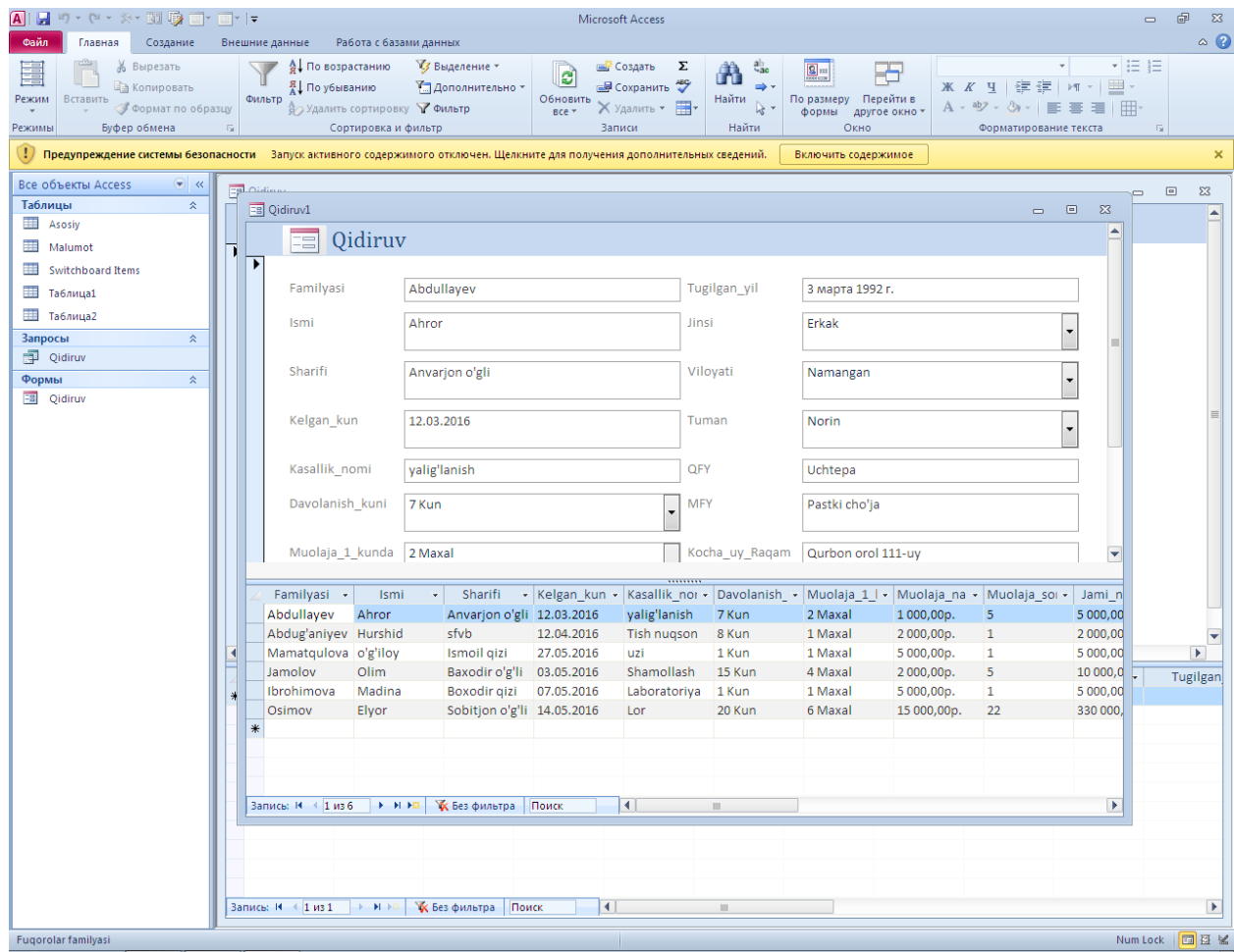
formaning ko'rinishi, aniqrog'i formada elementlarning qay tarzda joylashishi aniqlanadi. Hozircha **в один столбец** holatini tanlaymiz. Qolgan hollarini o'zingiz tanlab formaning tuzilishini ko'rishingiz mumkin. Bu ish siz uchun qiyinchilik tug'dirmaydi. Agar shu paytgacha biror xatolikka yo'l qo'ygan bo'lsak, uni **Назад** yoki **Отмена** tugmalari orqali qaytib tuzatishimiz mumkin. Ayrim hollarda maydon nomlaridan kerak emaslarini tanlashimiz yoki ayrimlari qolib ketishi mumkin. Bu hollarda yuqoridagi tugmalardan foydalaniladi. Agar barcha ishlarimiz to'g'ri bo'lsa, **Далее** tugmasini bosib keyingi oynaga o'tamiz (19-rasm).

The screenshot shows the Microsoft Access interface. The main window displays a form titled 'Qidiruv' (Search) with various input fields for personal data. Below the form, a table is visible, showing search results. The table has columns for various attributes and a 'Jami_n' (Total) column.

Familyasi	Ismi	Sharifi	Kelgan_kun	Kasallik_nor	Davolanish	Muolaja_1	Muolaja_na	Muolaja_soi	Jami_n
Abdullayev	Ahror	Anvarjon o'g'li	12.03.2016	yalig'lanish	7 Kun	2 Maxal	1 000,00p.	5	5 000,00
Abdug'aniyev	Hurshid	sfbv	12.04.2016	Tish nuqson	8 Kun	1 Maxal	2 000,00p.	1	2 000,00
Mamatqulova	o'g'iloy	Ismoil qizi	27.05.2016	uzi	1 Kun	1 Maxal	5 000,00p.	1	5 000,00
Jamolov	Olim	Baxodir o'g'li	03.05.2016	Shamollash	15 Kun	4 Maxal	2 000,00p.	5	10 000,00
Ibrohimova	Madina	Boxodir qizi	07.05.2016	Laboratoriya	1 Kun	1 Maxal	5 000,00p.	1	5 000,00
Osimov	Elyor	Sobitjon o'g'li	14.05.2016	Lor	20 Kun	6 Maxal	15 000,00p.	22	330 000,00

19-rasm

Bu oynada formaning tashqi ko'rinishi (bezagi) aniqlanadi. Undan o'zimizga yoqadiganini tanlab keyingi oynaga o'tamiz. Bu oyna bizdan formaning nomini so'raydi. Kerakli nom yozilgandan so'ng (bizning misolimizda formaning nomi «Qidiruv» bo'lsin) **Готово** tugmosini bosib formani hosil qilamiz (20-rasm).

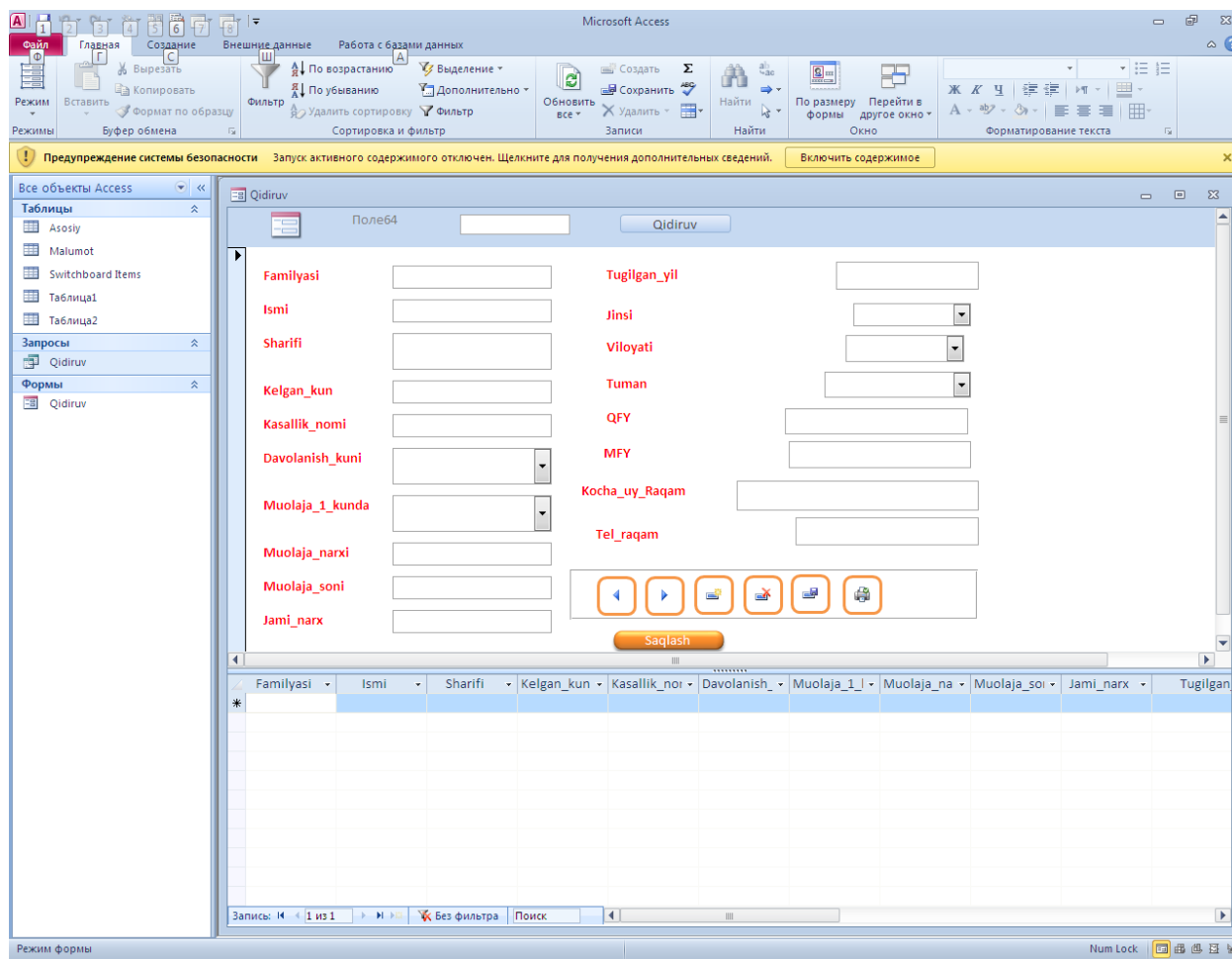

20-rasm

20-rasmdagi formaga e'tibor bering. Unga jadvaldagi barcha maydon nomlari kiritilgan. Bu nomlar vertikal holatda jadvaldagi ketma-ketlik bo'yicha joylashgan. Har bir nomning qarshisida uning qiymati keltirilgan. Formaning muhim jihatlaridan biri shundaki, uning har bir sahifasida jadvalning bitta yozuvi joylashgan, ya'ni undagi barcha elementlar bitta obyektga tegishli. Bu ma'lumotlarni tahlil qilishda va yangi ma'lumotlar kiritishda muhim rol o'ynaydi.

Formaning elementlari bo'yicha ham harakatlanish mumkin. Buning uchun quyidagi tugmachalardan foydalanish lozim.

Formada bir yozuvdan boshqa bir yozuvga (sahifaga) ham o'tish mumkin. Buning uchun formaning eng pastki qismida (**Запись** satrida) joylashgan tugmachalardan yoki **PageUp**, **PageDown** tugmachalaridan foydalanish mumkin.

(22-rasm)

Forma elementlari bo'yicha harakatlanishning eng oson yo'li bu sichqonchadir. Sichqoncha kursorini ixtiyoriy elementga olib kelib, uning chap tugmasini bir marta bosish yetarli.

Forma va uning elementlari bo'yicha harakatlanishni bilgani-mizdan so'ng, uning ixtiyoriy elementiga o'zgartirish kiritishimiz mumkin. Buning uchun formaning kerakli sahifasiga o'tamiz va qiymati o'zgarishi kerak bo'lgan maydon nomini tanlaymiz. Kursor qiymatlar maydonining ichida bo'ladi. Ixtiyoriy o'zgartirishlarni kiritamiz. Biz qilgah o'zgartirishlar shu ondayoq mos jadvalning mos maydonida o'z aksini topadi. Xuddi shuningdek, jadvaldagi o'zgartirishlar ham formada aksini topadi.

Forma sahifasida joylashgan ba'zi elementlarning qiymatlar maydonida ochiluvchi menyu belgisi paydo bo'ldi. Bu nimani anglatadi? Agar siz jadvalni loyihalash jarayonida **Мастер подстановок** dan foydalangan bo'lsangiz, formaning mos elementida bu belgi paydo bo'ladi. Forma elementlariga qiymatlar berishda undan foydalanish mumkin va bu ma'lumotlarni kiritishni tezlashtiradi.

Forma yordamida jadvalga yangi yozuvlar ham kiritish mumkin. Buning uchun eng oxirgi bo'sh sahifaga o'tamiz va forma elementlariga mos qiymatlarni kiritamiz. Oxirgi elementga mos qiymatlar kiritib bo'lganimizdan so'ng, **Tab** tugmasini bosib keyingi bo'sh sahifaga o'tishimiz bilan, biz kiritgan ma'lumotlar mos jadvalda saqlanadi.

Formaning eng qulay jihati jadval elementlarini tahrirlash va unga yangi yozuvlar kiritishdadir.

Agar siz formaning yangi sahifasini to'ldirish jarayonida xato yozganingizni sezib qolsangiz, uni tezda yo'qotish mumkin. Buning uchun **Правка - Восстановить текущее поле или запись (Ctrl+Z)** menyusini tanlang. Shu sahifadagi barcha maydonlar tozalanadi. Xuddi shuningdek, xotirada saqlangan biror sahifani (jadvalning yozuvini) butunlay yo'qotish uchun shu sahifada turgan holda **Правка** menyusidan **Удалить запись**ni tanlang.

Автоформа yordamida formalar hosil qilish

Jadval va so'rovlarga forma qurishning eng oson yo'li **Автоформат**dir. Buning uchun kerakli jadvalni yoki so'rovni tanlaymiz. Faraz qilaylik, «Qidiruv» nomli so'rov bo'lsin. Buning uchun:

1. Ma'lumotlar bazasi oynasidan so'rov bo'limiga o'tamiz va « Qidiruv » nomli so'rovni belgilaymiz (21-rasm).

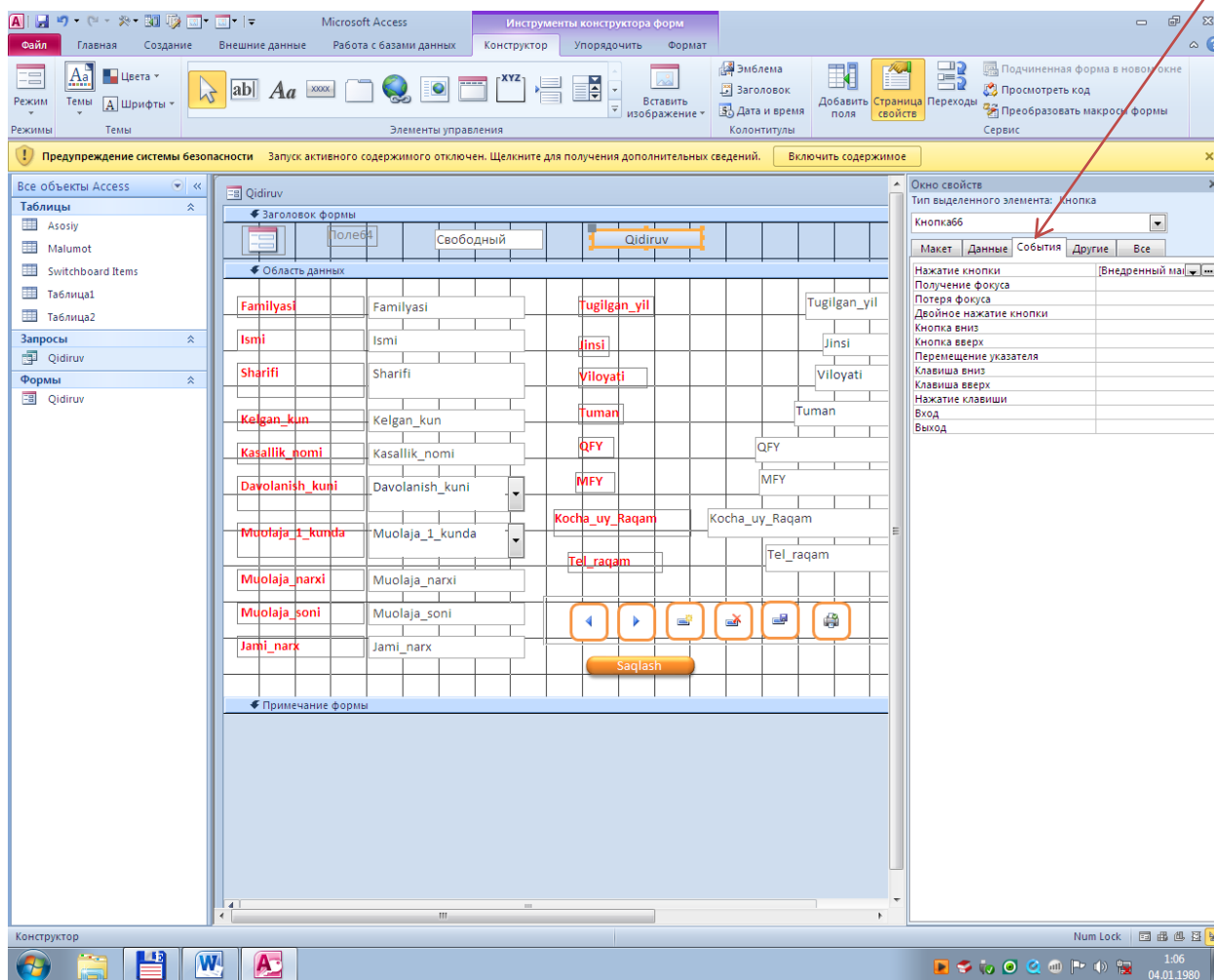
2. **Вставка** menyusidan **Автоформат**ni tanlaymiz. Natijada, « Qidiruv » nomli forma hosil bo'ladi (22-rasm).

Bu formadagi deyarli barcha elementlar sizga tanish. Jadval yoki so'rovga avtoforma yordamida forma qurishni asboblardan panelidagi **Новый объект** tugmasidagi ochiluvchi menyudan **Автоформа** bo'limini tanlab ham amalga oshirish mumkin.

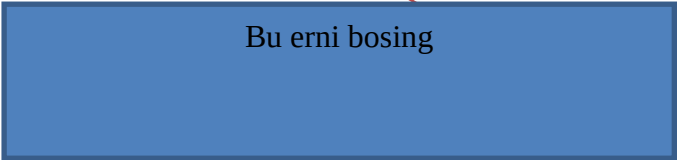
Jadval yoki so'rovlarga forma qurishning yana bir oson yo'li 18-rasmdagi oynadan **Автоформа: в столбец. Автоформа: ленточная, Автоформа: табличная** bo'limlaridan birini tanlab va forma qurilishi kerak bo'lgan jadval yoki so'rovni ko'rsatishdan iboratdir. Ma'lumotlar bazasidan biror jadval yoki so'rovni tanlab har bir holni sinab ko'ring. Shunda forma elementlarining joylashishi haqida sizda tasavvur hosil bo'ladi.

Biz loyihalagan 20-rasmdagi yoki 21-rasmdagi formalarga e'tibor qaratsak, ularning ko'rinishi juda sodda. Vaholanki formaning sahifalariga rasmlar, grafiklar, turli ranglar, qo'shimcha ma'lumotlar, har xil hisoblashlar uchun yangi elementlar va h.k. qo'shish mumkin. Xuddi shuningdek, forma elementlarini joylashish ketma-ketligini, yozuvlarning ranglarini, maydonlarning chegaralarini va h.k. o'gartirish mumkin yoki bir so'z bilan aytganda, ularni formatlash mumkin. Xohlasak usta yordamida emas, o'zimiz xohlagandek loyihalashimiz mumkin. Bu ishlarni amalga oshirish uchun Accessda juda katta imkoniyatlar mavjud. Sizga ma'lumki, Accessning har bir obykti (jadval, so'rov, forma va h.k.) ikki xil holatda bo'lishi mumkin.

Qidiruv tugma xosil qilish buning uchun tayyor bo'lgan qidiruv nomli formamizga **Поле64** va **Кнопка75** qo'yib

Bo'limi tanlanadi va u erdan Makros bo'limiga o'tib [Familyasi] Like "*" & [Формы]![Qidiruv]![Поле64] & "*" Or [Ismi] Like "*" & [Формы]![Qidiruv]![Поле64] & "*" Or [Sharifi] Like "*" & [Формы]![Qidiruv]![Поле64] & "*" Deb yozaman va

Keyin programma ishga tushadi va Famiya ,ism , sharfi orqali qidiruv tugmasi joriy bo'ldi

Qidiruv - Microsoft Access

Файл Главная Создание Внешние данные Работа с базами данных

Режим Вставить Вырезать Копировать Буфер обмена Формат по образцу

Фильтр По возрастанию По убыванию Дополнительно Удалить сортировку Сортировка и фильтр

Обновить все Создать Сохранить Найти По размеру формы Перейти в другое окно

Ж К У А Форматирование текста

Все объекты Access Таблицы Asosiy Malumot Switchboard Items Таблица1 Таблица2 Запросы Qidiruv Формы Qidiruv

Поле64 Abd Qidiruv

Familyasi Abdullayev Tugilgan_yil 3 марта 1992 г.

Ismi Ahror Jinsi Erkak

Sharifi Anvarjon o'g'li Viloyati Namangan

Kelgan_kun 12.03.2016 Tuman Norin

Kasallik_nomi yalig'lanish QFY Uchtepa

Davolanish_kuni 7 Kun MFY Pastki cho'ja

Muolaja_1_kunda 2 Maxal Kocha_uy_Raqam Qurbon orol 111-uy

Muolaja_narxi 1 000,00p. Tel_raqam +998(97)231.53.17

Muolaja_soni 5

Jami_narx 5 000,00p.

Qidiruv

Saqlash

Familyasi	Ismi	Sharifi	Kelgan_kun	Kasallik_nomi	Davolanish_kuni	Muolaja_1_kunda	Muolaja_narxi	Muolaja_soni	Jami_narxi	Tugilgan_yil
Abdullayev	Ahror	Anvarjon o'g'li	12.03.2016	yalig'lanish	7 Kun	2 Maxal	1 000,00p.	5	5 000,00p.	3 марта
Abdug'aniyev	Hurshid	sfbv	12.04.2016	Tish nuqson	8 Kun	1 Maxal	2 000,00p.	1	2 000,00p.	1 февраля

Записи: 1 из 2 С. Фильтром Поиск

Режим формы Num Lock Фильтр

XULOSA

Ushbu kurs ishida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015yil 7 dekabrda 2016-yilni «Sog'lom ona va bola» davlat dasturini ishlab chiqish va amalga oshirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida»gi Farmoyishiga binoan Qishloq vrachlik punktlarida axborot-kommunikasiya va zamonaviy texnologiyalarni, elektron jadvallar, hamda multimedia vositalarini keng joriy etish hisobiga mamlakat Shifoxonalar, Qishloq vrachlik punktlarida oliy ta'lim muassasalarida ta'lim berish sifatini tubdan yaxshilash, o'quv-laboratoriya bazasini eng zamonaviy o'quv va laboratoriya uskunalari, kompyuter texnikasi bilan mustahkamlash, shuningdek, Internet tizimini tadbiq etish, o'zlashtirish va yanada rivojlantirish ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanganligini inobatga olgan holda berilganlar bazasini boshqarish tizimi fanini, xususan, Access dasturidan foydalanish yoritilgan.

Kurs ishimda qilingan yangiliklar Access dasturini o'rganib, undan unumli foydalanishni va Qishloq vrachlik punkti ishchi xodimlarini ishini yengilashtirishga va ko'plab qog'oz bozlik ishlariga barxam berish va biror odamning kerakli varaqasini tez va oson toppish va ko'zlangan natijalarni olib chiqib ketish imkoniyati mujassamlangan.

QVP dasturni yutug'i .

Axborot tizimi asosida ombordagi ma'lumotlarni tartiblash, avtomatik familiya ismi otasining ismi bo'yicha izlash, ma'lumot almashish mumkin. Bu tizim maxfiyligi va xisob kitoblarni aniqligi va o'zi avtomatik tazda xisoblab borishidadir.

ADABIYOTLAR

1. Роберт Шнайдер. Аккесс для Windows 95. Издательство Бином, М., 1996.
2. Визе Мане. МС Аккесс 2.0, Бином, М., 1996.
3. Информатика. Вазовый курс. Учебник под ред. С.В.Симановича. СП., «Питер» 1999. 638 с.
4. Симанович СВ. и др. Специальная информатика. Учебное пособие. М, «АСТпресс» 1998. 480 с.
5. Шафрин Ю. Информационные технологии. В 2-х частях. Учебное пособие. М., «Лабаратория Базовых Знаний» 1999. 336с.
6. Sattorov A. va b.q. Kompyuterlar va informatsion texnologiyalar fanidan testlar to'plami. JIDU. 2003.

Internet saxifalari.

[www kitob.uz](http://www.kitob.uz)

[www google.uz](http://www.google.uz)

[www ZiyoNet.uz](http://www.ZiyoNet.uz)

Mundarija:

I.	Kirish.....	3
II.	Asosiy qism.	
	1. Ma'lumotlar bazasini boshqarish sistemasi.....	5
	2. Access dasturini ishga tushurish.....	6
	3. Konstruktor yordamida jadvallar hosil qilish.....	8
	4. Jadvalga ma'lumot kiritish.....	16
	5. Konstruktor yordamida so'rovlar hosil qilish.....	16
	6. Master yordamida so'rovlar hosil qilish.....	17
	7. Master yordamida formalar hosil qilish.....	20
	8. Avtoforma yordamida so'rovlar hosil qilish.....	23
	9. Dasturni ishlatish.....	25
	10. Qidiruv xosil qilish.	25
III.	Xulosa.	28
IV.	Adabiyotlar.	29
V.	Mundarija.	30

**Namangan davlat universiteti Fizika-
matematika fakulteti 5130200 – Amaliy
matematika va informatika bakalavr
yo‘nalishi talabasi Abdullayev Ahrorning
“Qishloq vrachlik punkiti uchun
ma’lumotlar bazasini tashkil etish”
mavzusidagi Kurs ishiga Katta
o‘qituvchi. M.Dadahonov**

T A Q R I Z I

Abdullayev Ahrorning Kurs ishi **“Qishloq vrachlik punkiti uchun ma’lumotlar bazasini tashkil etish”** deb nomlanib, QVP uchun ma’lumotlar bazasini tashkil etishni o‘rganishga bag‘ishlangan.

Kurs ishi shu sohaga tegishli mavjud adabiyotlardan va internet ma’lumotlaridan foydalanib yozilgan.

Kurs ishi 29 sahifadan iborat bo‘lib, undan kirish, asosiy qism, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar o‘rin olgan. Ishda kompyuterlarning MS Access dasturidan foydalanilgan.

Ishning mazmuni shundan iboratki. Shu yo‘nalishga oid zarur mavjud adabiyotlarni tahlil qilingan va ularni har tomonlama o‘rganilgan. Asosiy qismda quyidagi mavzular jadval, so‘rov, forma, master orqali yoritilgan: Konstruktor yordamida jadvallar hosil qilish, konstruktor yordamida so‘rovlar hosil qilish, avtoforma yordamida so‘rovlar hosil qilish, master yordamida formalar hosil qilish.

A.Abdullayev tomonidan yozilgan Kurs ishi o‘zining dolzarbligi, mazmun jihatdan pishiqligi, hajmi va yozilishi bo‘yicha Kurs ishiga qo‘yilgan talablariga to‘la javob beradi. A.Abdullayevning Kurs ishini ijobiy baholashga loyiq deb hisoblayman.

Taqrizchi:

Katta o‘qituvchi :

M.Dadahonov